

Barne- og familiedepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Uttalelse vedrørende høringsforslag til revidert rammeplan for barnehagen

Det vises til Departementets brev datert 07.09.05, hvorav det framgår at Sørlandet kompetansesenter er høringsinstans i forhold til forslag til revidert rammeplan for barnehagen.

Vedlagt følger senterets uttalelse.

Med hilsen

Ole Petter Olsen
Leder av kompetansesenteret

Margit Aalandslid
seniorrådgiver

Kopi med vedlegg: Utdanningsdirektoratet, Postboks 292 Tøyen, 0608 Oslo

Postadresse

Sørlandet kompetansesenter
Serviceboks 430
4604 KRISTIANSAND S

Besøksadresse

Odderøya 17, Kristiansand

Organisasjonsnummer

970401423MVA

Telefon

38058300

Teksttelefon

ring 149

Telefaks

38058399

E-postadresse

sorlandet@statped.no

Hjemmeside

www.statped.no/sorlandet

Var dato:	Var ref.:
07.11.2005	2005/002163/08
Deres dato:	Deres ref.:
07.09.05	200502756/ACDS
Saksbehandler:	
Margit Aalandslid/Hilde Skaar Davidsen	

UTTALELSE VEDRØRENDE HØRINGSNOTAT TIL REVIDERT RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN

Det vises til Departementets brev datert 07.09.05 mottatt av Sørlandet kompetansesenter 16.september d.å. Senteret har følgende merknader til høringsutkastet:

Det er positivt at gjeldende rammeplan gjøres til gjenstand for revisjon. Nåværende rammeplan er 10 år gammel. Den er et solid dokument og har virket som en forpliktende ramme med viktige signaler for barnehagens arbeid. Med sin lengde på nærmere 140 sider er den imidlertid vanskelig håndterbar. Som utgangspunkt for foreldrenes redskap for å påvirke innholdet i barnehagen, sier det seg selv at den ikke har fungert som et høvelig verktøy for medvirkning. Det foreliggende høringsutkastet vil i så måte ha et mer passelig format til bruk både for foreldre og barnehagens samarbeidspartnere. Fag og metodestoff som er fjernet, må kunne gjøres kjent og tilgjengelig på annen måte enn gjennom rammeplanen.

Det er videre positivt at både den nye barnehageloven og forslag til revidert rammeplan understreker barnas rett til medvirkning. **Jf. høringsutkastet pkt 2.3.** I årene framover står vi som samfunn foran store utfordringer i å forstå og legge til rette for barnet som subjekt. Barna må høres om sitt syn på barnehagen og jevnlig få muligheter til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barns rett til medvirkning krever imidlertid kompetente voksne som har gode og oppdaterte kunnskaper om og ikke minst respekt og ydmykhet overfor barnet som subjekt. Vi kommer tilbake til hvilke forskningsmessige utfordringer vi står overfor på dette området.

Kapittel 6 omhandler barnehagens fagområder. Hvert fagområde har fått en to-delning i forhold til mål for læring og hvordan personalet må arbeide for at målene skal nås. Dette er en viktig presisering. Det vil og skal være personalets ansvar å legge til rette slik at barn får erfaringer med de ulike elementene som skisseres. At opplevelsene og erfaringene hovedsakelig fås gjennom hverdagsaktiviteter og lek, er tydelig poengtert.

Flere steder i høringsutkastet blir ordet **bør** benyttet. Dette kan virke utydelig, noen steder samsvarer det heller ikke med innholdet for øvrig. Vi mener det kan skape uklarhet når det f.eks under pkt 6.5 **Natur, miljø og teknikk** skrives: "Barnehagen **bør** fremme den begynnende forståelsen for tallbegrep, mengder og tallsymboler, mens det litt lengre ned i avsnittet står "Gjennom arbeid med området natur, miljø og teknikk **skal** barnehagen bidra til at barna utvikler forståelse for tall og mengder, mønster og likhet/ulikhet, form, rom og posisjon, mål og vekt." Etter vårt syn vil det være mer riktig å bruke **skal** begge steder og foreslår at setningen endres til: "I samarbeid med hjemmet skal barnehagen fremme den begynnende forståelsen for tallbegrep....."

I kapittel 7 Planlegging, dokumentasjon og vurdering savner vi et sterkere fokus på barnehagens bruk av observasjon. Observasjon er et av de viktigste arbeidsredskaper førskolelærerne har. Dette skal hovedsakelig være et internt arbeidsredskap. Observasjon av enkeltbarn blir berørt i forslaget, men det legges ikke vekt på det relasjonelle. I forslaget heter det at kvaliteten i det daglige samspillet mellom mennesker i barnehagen, er en av de viktigste forutsetningene for barns utvikling og læring. Dette samspillet må kontinuerlig være gjenstand for en systematisk observasjon. Dette må komme tydelig fram i rammeplanen. Observasjonene er en kvalitetssikring av arbeidet. Nyttene av observasjonene er avhengig av hvordan de blir brukt i etterkant. Dette blir berørt i forslaget.

Kapittel 8 omhandler Samarbeid med andre instanser. Under pkt 8.2 beskrives samarbeid med grunnskolen. Vi er helt enig i at planer for barns overgang fra barnehage til skole må være nedfelt i barnehagens årsplan. Dette gjelder detaljer og utdypinger i forhold til prosedyrer og rutiner. Få, men utvalgte bestemmelser rundt denne overgangen, må imidlertid inntas i rammeplanen.

Forskningslitteraturen beskriver overgangen barnehage-skole som en særdeles viktig livsfaseovergang. Den kan være bestemmende for hele skolegangen, for selvbildet og senere livskompetanse. (Pianta&Kraft-Sayre 2003). I alminnelighet innebærer den forandring, uforutsigbarhet og bekymring. Stresset kan oppleves større når barnet har en funksjonshemming. (Pianta&Fox 1999).

I rammeplanen fra 1995 står det at når det gjelder barn med nedsatt funksjonsevne er det særdeles viktig med langsiktig planlegging. Tilretteleggingen bør starte tre til fire år i forkant av skolestart. Vi blir derfor litt bekymret når vi ser at høringsutkastet bruker betegnelsen **god tid**. Vår erfaring tilsier at hva som er god tid, blir oppfattet forskjellig fra barnehage til barnehage og fra kommune til kommune. Ved tilrettelegging for tilgjengelighet til skolens ute- og inneareal for barn med forflytningsvansker, er det helt nødvendig med 3 til 4 år for å planlegge en god skolestart. Vår erfaring er at det også er nødvendig med tilstrekkelig tid hvor barna ikke har forflytningsvansker, men andre funksjonsvansker.

Ved senteret er vi i samarbeid med NNDS (Norsk Nettverk for Downs syndrom) og Høgskolen på Lillehammer involvert i et prosjekt om overgangen barnehage - skole for barn med Downs syndrom. Over halvparten av foreldrene som er intervjuet i forkant av prosjektet (Dolva 2004, Dolva og Aalandslid 2005), gir uttrykk for misnøye i forbindelse med skolestart. Dette dreier seg om at planleggingen kom alt for sent i gang, manglende videreføring av barnehagens kompetanses inn i skolen, lærere som ikke var forberedt på å undervise barn med Downs syndrom og manglet kompetanse i forhold til å møte denne elevgruppens spesielle behov.

I rammeplanen fra 1995 står det på s. 130 at grunnskolens rektor har et pålagt ansvar for å forberede skolestarten sammen med barnehagen i skolekretsen. Denne bestemmelsen er ikke videreført i den reviderte planen. Vi anbefaler at rammeplanen inneholder både en **tidsangivelse** med hensyn til når tid planleggingen skal starte opp, og hvem som har **ansvaret**. At dette er nedfelt både i rammeplanen (som fungerer som et rundskriv til loven) og videreført i årsplanen, vil ta bort mange og store bekymringer hos foreldrene til barn med funksjonsvansker, og ansvaret kan deles med flere.

Forskningsutfordringer I tiden framover blir det viktig å sette søkelys på hvilke ressurser er viktig for ulike barn med funksjonsvansker å inneha med tanke på skolestart. Hvordan kan barnehagene gjennom sitt innhold bidra til at barna tilegner seg disse ressursene? Hvilken rolle kan f.eks intellektuelle utfordringer og opplevelsen av å mestre, spille i denne sammenhengen? Det trengs også mer forskning rundt differensiering av ulike grupper barn med funksjonshemming. Manglende differensiering i forskningen får ikke fram ulikhetene, og at dette er barn som er like forskjellige fra hverandre som barn uten funksjonshemming. Med hensyn til videre forskning og kunnskapsutvikling

rundt barn med nedsatt funksjonsevne, henviser vi til **Kunnskapsstatus og forskningsutfordringer** om funksjonshemmede barn i barnehage (NOSEB 2005). Vi har tiltro til at Departementet vil ta hensyn til forslagene som framkommer i denne.

Barna i barnehagen blir stadig yngre Andelen barnehagebarn under tre år har økt betraktelig de siste 20 årene, fra 1980 til 2002 med over 20 % (SSB statistikk om barnehagene). Det er grunn til å tro at denne økningen vil fortsette på veien mot full barnehagedekning. I tiden framover blir det derfor viktig at aktuelle forskningsmiljøer setter de yngste barna på dagsorden. Det er ikke tvil om at vi trenger mer kunnskap om hvordan barnehagehverdagen fortoner seg for barnegruppen i alderen 1 år til 3 år. Av dette følger også behov for kompetanseutvikling av personalet i barnehagen. Planforslaget må i større grad omtale denne aldersgruppen. Vi har tiltro til at Departementet selv er klar over dette. Jf. intervju med gruppeleder Thomas Moser i "Utdanning nr. 17/18", hvor han uttaler at rammeplanen er for dårlig om småbarna.

Avslutningsvis gir vi vår støtte til mindretallet i arbeidsgruppa som har utarbeidet høringsutkastet, når de imøtegår forslaget om temahefter som skal utvikles i regi av departementet. (Utdanning nr. 17/18) Vi foreslår at utdyping av aktuelle temaer på barnehagefeltet overlates til mangfoldet i fagmiljøene, tidsskriftene og forlagene. Det vil berike barnehagefeltet at dette gjøres i en åpen, demokratisk dialog og i tråd med akademisk frihet.

Vennlig hilsen

Ole Petter Olsen
Leder av kompetansesenteret

Hilde Skaar Davidsen
Rådgiver

Margit Aalandslid
Seniorrådgiver

Referanser:

- Dolva, A.S., Coster, W.J. & Lilja, M (2004). *Functional performance in children with Downs syndrom*. American Journal of Occupational Therapy, 58, 612-629
- Dolva, A.S, & Aalandslid, M (2005) *Å begynne på skolen Overgangen fra barnehage til skole for barn med Downs syndrom*. Manus under arbeid. Kommer på Skauge forlag i 2006
- Hopperstad, MH, Hellem L og Kjørholt, A.T. *Funksjonshemmede barn i barnehage Kunnskapsstatus og forskningsutfordringer* Norsk senter for barneforskning (NOSEB)
- Pianta, R.C & Fox, M.J. *The Transitions to kindergarden* Baltimore: MD: Paul H. Brookes
- Pianta, R.C.& Kraft-Sayre, M. 2003 *Successful Kindergarten Transitiones. Your Guide to Connecting Children, Families, Schools*. Brooks Publishing Co, Baltimore
- Moser, T (2005) *For dårlig om småbarna* Utdanning nr. 17/18